

Література:

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради.. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
2. Міщенко О. Є. Правове регулювання здійснення адміністративного судочинства в умовах реформ та економічних перетворень: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, 2011. 214 с.
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 09.09.2005: Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35. 35–36. 37 С. 1358. Ст. 446.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-582-5-21>

СЕЙБЛКОЇНИ: ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА НОРМАТИВНІ ПЕРЕДУМОВИ РЕГУЛЮВАННЯ

Самсін Роман Ігорович

*кандидат юридичних наук, докторант
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова
м. Хмельницький, Україна*

В 2012 році Дж. Р. Уїлеттом в «Білій книзі» (англ. White Paper) для компанії MasterCoin було запропоновано ідею створення криптовалюти, вартість яких була б прив'язана до певних активів, проте вона так і не була реалізована [1]. З часом, багатьма великими світовими криптовалютними біржами стала надаватися послуга – можливість тримати кошти на електронних гаманцях як в криптовалютах, так і в фіатних грошах. Проте, у порівнянні з фіатними грошима, зберігання коштів в криптовалютах не було ефективним через їх нестабільність, а отже для розширення кола користувачів послугами криптовалютних бірж необхідно було створити продукт, який можна було б використовувати для фінансових операцій, і який би мав меншу волатильність у порівнянні з криптовалютами

В 2015 році гонконгська компанія Tether Limited створила криптовалюту Tether (USDT), вартість якої була прив'язана до базового реального активу – долара (тобто, кожна одиниця USDT дорівнювала одному долару США, що зберігаються на депозиті компанії Tether Limited), яка отримала назву стейблкоїна (англ. stablecoins). Tether

(USDT) запропонувати користувачам не лише стабільність, але й прозорість, мінімальну комісію, усунення транзакційних витрат та затримок та забезпечувалася доларом США, а власник USDT міг обміняти його в будь-який час на долар (або, за бажанням, біткойн) або витратити (як будь-яку криптовалюту) [2].

Після успіху Tether з'явилися інші стейблкоїни, такі як USD Coin (USDC), Dai, TrueUSD (TUSD) та багато інших, що використовували різні підходи до забезпечення їх стабільності. До американського долара «прив'язані» TrueUSD (TUSD), Binance USD (BUSD), USD Coin (USDC), Paxos Standard (PAX), а Terra (LUNA) – до кошика різних національних валют, Digix Gold Token (DGX) – до золота. Також було створено стейблкоїни, які забезпечувалися іншими криптовалютами чи пулом криптовалют (наприклад, DAI, який забезпечений ефіром (ETH) і управляється через децентралізовану автономну організацію MakerDAO) [3].

За своєю технічною архітектонікою стейблкоїни зазвичай створюються на чинному блокчейні. Спочатку більшість стейблкоїнів були створені на блокчейні Ethereum, зокрема, завдяки тому, що він надавав можливість використовувати смарт-контракти, але з часом почали створюватися і на інших блокчейнах (Bitcoin, Tron, Binance Smart Chain (BSC), Solana, Avalanche тощо). На сучасному етапі транзакції зі стейблкоїнами обробляються переважно через блокчейн-платформи за допомогою мережевих протоколів блокчейна, таких як Proof of Work (PoW), Proof of Stake (PoS), Delegated Proof of Stake (DPoS), Proof of Authority (PoA) тощо.

Анонімність власників стейблкоїнів частково забезпечується, але вона не є абсолютною і значною мірою залежить від технології блокчейна. Блокчейни, які використовуються для випуску та управління стейблкоїнами, хоч і забезпечують певний рівень анонімності, оскільки користувачі ідентифікуються за допомогою криптографічних адрес, а не особистих даних, проте зазвичай публічні та прозорі, що означає, що транзакції можуть бути переглянуті. Хоча адреси гаманців не прямо пов'язані з особистістю власників, можливість аналізу транзакцій може допомогти ідентифікувати сторони, що беруть участь у транзакціях, особливо якщо використовуються пункти обміну, які вимагають KYC та дотримуються вимог щодо боротьби з відмиванням грошей (AML). Існують спеціалізовані технології та інструменти, наприклад, приватні блокчейни, криптографія нульового розкриття інформації (zero-knowledge proofs), міксери або тумблери, які можуть допомогти користувачам збільшити анонімність своїх транзакцій зі стейблкоїнами, однак, використання таких інструментів може не підтримуватися платформами.

В фінансових операціях стейблкойни виступають як цифрове вираження вартості, яке прив'язується до реальних активів. На відміну від криптовалют, стейблкойни мають емітентів, якими виступають організації або проекти, які випускають та управляють стейблкойнами. Наприклад, Tether (USDT) випускає Tether Limited, Coin (USDC) – компанія Circle, Paxos Standard (PAX) та Binance USD (BUSD) – Paxos, Gemini Dollar (GUSD) – криптовалютна біржа Gemini, Dai (DAI) – децентралізована автономна організація MakerDAO тощо. Емітент стейблкойна несе відповідальність за підтримку стабільності його вартості шляхом забезпечення прив'язки до реальних активів, контролює кількість tokenів в обігу, випускаючи нові токени або вилучаючи (спалюючи) їх з обігу для забезпечення стабільності ціни, забезпечує, щоб за кожним випущеним стейблкойном стояв реальний актив, який підтримує його вартість, забезпечує прозорість управління резервами для підтримки довіри до стейблкойна, забезпечує технічний захист стейблкойнів від кібератак та публічне розкриття інформації про резерви, які підтримують випущені стейблкойни, здійснює регулярну верифікацію цих резервів незалежними аудиторами, встановлює системи управління ризиками для виявлення, моніторингу та мінімізації ризиків, пов'язаних з оборотом стейблкойнів тощо [4].

Вартість стейблкойнів не залежить від попиту, а прив'язується до реальних активів. В рамках одного блокчейну стейблкойни є взаємозамінними.

Таким чином, стейблкойни технічно вони створені та функціонують за допомогою технології розподіленого реєстру (на сучасному етапі переважно блокчейн), транзакції з якими обробляються через блокчейн-платформи за допомогою мережових протоколів блокчейна. По-друге, вони використовуються як цифрове вираження вартості, яким можна торгувати в цифровому форматі або передавати, і яке може використовуватись для платіжних цілей. Водночас, анонімність власників стейблкойнів забезпечується частково; стейблкойни мають централізований характер; стейблкойни мають емітента, який забезпечує стабільність їх вартості шляхом прив'язки до реальних активів; вартість стейблкойнів не залежить від попиту.

Таким чином, стейблкойни сформували окремий сегмент віртуальних активів. Їхня поява стала відповіддю на високу волатильність криптовалют, а технічні можливості блокчейна забезпечили швидкість і глобальний характер трансакцій. Водночас, на відміну від децентралізованих криптовалют, стейблкойни мають емітента, який відповідає за забезпечення стабільності їх вартості, управління резервами, прозорість та контроль обігу. Саме централізована природа емісії, наявність резервів, різні моделі забезпечення (фіатними активами, криптовалютами, товарами) та часткова анонімність операцій зумовлюють появу

як додаткових можливостей, так і значних ризиків фінансового, операційного та правового характеру.

Незважаючи на активне поширення, стейблкойни залишаються недостатньо врегульованими у більшості юрисдикцій. Відсутність уніфікованих вимог до підтвердження резервів, умов емітентства, розкриття інформації, операційної стійкості та захисту прав власників підвищує ризики втрати активів, зловживань, маніпуляцій і використання у протиправній діяльності.

З урахуванням їх застосування в цифровій економіці, інвестиціях та міжнародних платежах, стейблкойни потребують спеціального комплексного регулювання, спрямованого на забезпечення прозорості їх обігу, належного контролю за емітентами, захисту прав користувачів, зниження фінансових ризиків і запобігання відмиванню коштів. Формування відповідного регуляторного середовища є необхідною умовою інтеграції стейблкойнів у глобальну фінансову систему та мінімізації потенційних загроз, пов'язаних з їх функціонуванням.

Література:

1. The Second Bitcoin Whitepaper – MasterCoin Protocol. https://bravenewcoin.com/assets/Whitepapers/2ndBitcoinWhitepaper.pdf?utm_source=chatgpt.com
2. Tether: Fiat Currencies on the Bitcoin Blockchain. 2016. URL: <https://tether.to/wp-content/uploads/2016/06/TetherWhitePaper.pdf>
3. USD Coin (USDC): <https://www.usdc.com/>
4. Blog.imena.ua. Стейблкоїни. URL: <https://www.imena.ua/blog/what-are-stablecoins/>